

Stali ste sa svedkom kriminálneho činu?

Ak už ste sa niekedy svedkom trestného činu stali, určite viete, že máte určité práva a povinnosti. Žiaľ svedčiť chce v dnešnej dobe málokto, každý má takpovediac svojich starostí vyše hlavy. Je to škoda, pretože mnoho kriminálnych činov zostáva vďaka tomu neobjasnených a kriminálnici si behajú veselo na slobode.

Takzvaná dobrá štvrť

Hovorí sa, že rodičov a susedov si človek nevyberie. Je to pravda. Tichá lokalita sa môže nasťahovaním jednej neprispôsobivej rodiny zmeniť na hlučné údolie. Kriminalitu ovplyvňujú aj architektúra a veková skladba obyvateľov. Kedysi uniformné sídliská nahradila kreativita za každú cenu. Výsledkom sú príliš vysoké budovy nezapadajúce do rázu okolia, temné zákutia a zapustené vchody, tmavé podchody, monotónne okolie stavieb a sídlisk bez známk zelene. V kombinácii so zvyšujúcou sa nezamestnanosťou, zvyšujúcou sa hustotou obyvateľstva na meter štvorcový a frustráciou, sú ideálnym podhubím pre kriminalitu. Takýmto miestam je lepšie sa vyhnúť a ak to je možné, ani v nich nebývať.

Naopak, architekti a špecialisti na bezpečnosť radia, aby ste si ako bydlisko vybrali bytové domy, paneláky alebo sídliská s rôznorodou demografiou s príjemnou vyhlídkou alebo aspoň so zeleňou. Z praktického hľadiska tam totiž bývajú jednak vaši rovesníci s deťmi približne vo veku vašich detí, mládež a seniari. Často ide o známe „dôchodkyne za záclonou“, teda rezidentov, ktorí tam bývajú dlhé roky a veľmi dobre poznajú susedov či život v okolí. V prípade svedectiev kriminálnych činov všímaví susedia môžu zaznamenať vozidlá s neznámym evidenčným číslom alebo podozrivé osoby, zvuky a nezvyčajnú činnosť v nezvyčajnú hodinu. Často sú nápomocní pri zabezpečovaní miesta činu, napríklad v prípade dažďa alebo sneženia, jeho prikrytím. „Ideálnym a nestranným svedkom sú mestské kamerové systémy, ktoré monitorujú rôzne exponované miesta. V mnohých mestách ich už polícia s úspechom využíva,“ hovorí Daniel Štubniak, špecialista na bezpečnosť a konateľ spoločnosti Kamerové systémy, s.r.o.

Negatívne sociálne javy

Sociálny psychológ Robert B. Cialdini píše o zaujímavom jave „pluralitnej ignorancie“, ktorý vysvetľuje to, že svedkovia kriminálneho činu sa spoliehajú jeden na druhého a v podstate nerobia nič, aby trestnej činnosti zabránili. Dokonca čím viac svedkov, najmä takých, ktorí sa navzájom nepoznajú, tým sa znižuje osobná zodpovednosť každého z nich. Obetiam kriminálnych činov napríklad krádeže alebo pri autohavárii odporúča, aby vždy menovite požiadali o pomoc a ukázali na toho, kto im má pomôcť. Paradoxne viac vám pomôže náhodný chodec, ako celý dav svedkov. V krajnom prípade si tak napadnutý musí vedieť poradiť sám.

Práva a povinnosti svedka

Mnoho svedkov sa oficiálnymi svedkami udalostí radšej stať nechce. Prečo? Dôvodom sú administratívne prietahy, výsluch, opakované predvolania, označenie páchatel'ov, vyšetrovací pokus, zdĺhavé rekonštrukcie trestných činov, vyhrážky zo strany páchatel'ov a podobne. Tu snáď len jedna poznámka: Medzi obeťou a svedkom je niekedy tenká hranica a nikdy neviete, kedy budete

svedectvo potrebovať vy. Nezabúdajte prosím, že výsluch a následná výpoveď svedka sú najčastejšie dôkazové prostriedky v rukách polície.

Vypočúvaný ako svedok môže byť i poškodený, napríklad majiteľ vykradnutého bytu. Vedzte, že ako svedok máte svoje práva a polícia ich musí rešpektovať. Najmä ide o právo na primerané zaobchádzanie, zdvorilé a dôstojné správanie polície a rešpektovanie základných práv a slobôd zakotvených v Ústave, ako aj o právo na právnu pomoc. Ako svedok máte práve odoprieť výpoveď, ale iba za istých okolností, napríklad ako ste v príbuzenskom vzťahu s obvineným, ak by ste ohrozili seba a svojich príbuzných (tu môžete vystupovať ako utajený svedok), alebo ak by ste boli kňaz a porušili výpoveďou spovedné tajomstvo.

Medzi povinnosti svedka patrí spomínané dostavenie sa na základe riadneho predvolania a povinnosť svedčiť, teda vypovedať o tom, čo je mu známe, o páchatelovi alebo okolnostiach súvisiacich s trestným činom. Polícia si môže overiť dôveryhodnosť svedka odberom krvi, urobiť telesnú prehliadku alebo žiadať o napísanie niekoľkých slov, kvôli overeniu rukopisu. Povinnosťou svedka je najmä vypovedať pravdu a nič nezamlčať.

Viete, že...

...ako svedok máte nárok na tzv. svedočné? Ide o náhradu nevyhnutných výdavkov na cestovné, stravné a nocľažné a ušlej mzdy za prácu alebo iný príjem.

Vaši špecialisti na bezpečnosť

www.specialistinabezpecnost.sk